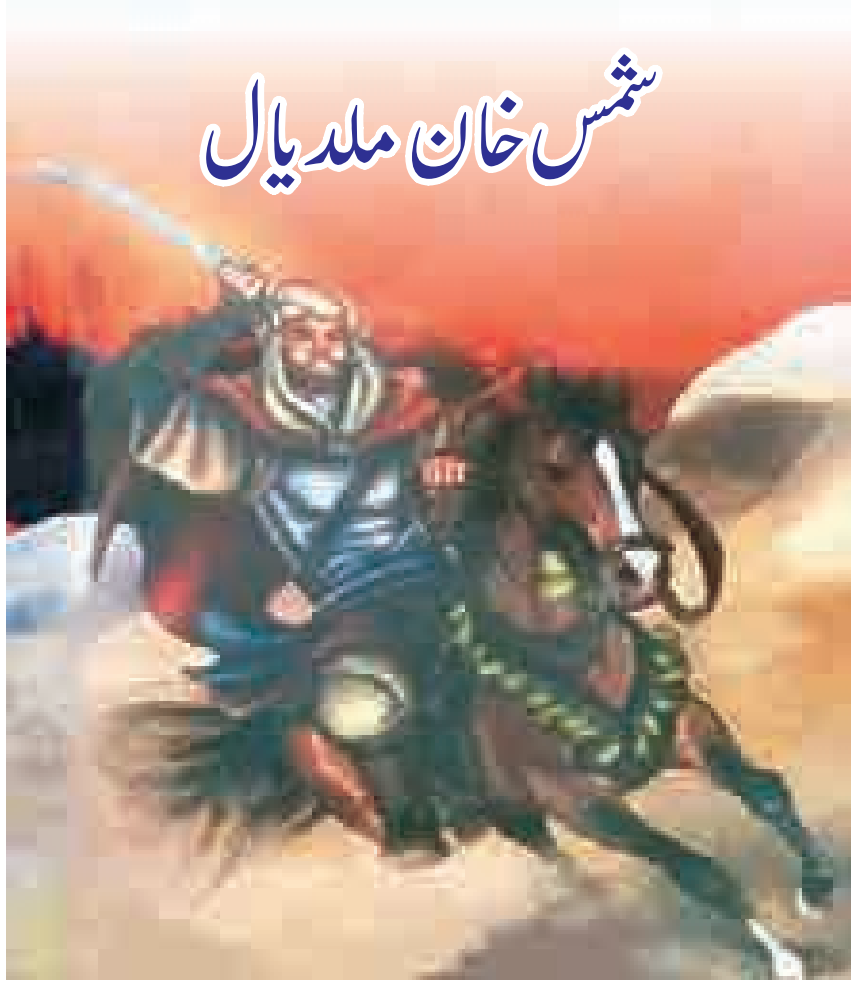

پونچھ نا علاقہ ہمیشاں جیالیاں، بہادراں تہ نڈر جواناں نا علاقہ ہے۔
 تاریخ نے اندر انہاں لوکاں فی بہادری نیاں بہوں داستاناں موجود ہیں۔ ہر
 دور بچ اُنہاں لوکاں اپنی ذہانت، بہادری ہو ر زندہ دلی نے چھنڈے
 چاہڑے۔

انہاں ہی جیالیاں لوکاں پنج اک بہوں نڈر بہادر تہ اپنے وطن نال
 محبت رکھنے والا نو جوان شمس خان ملدیاں وی سی۔ سمس ملدیاں نازمانہ
 ۱۸۱۹ء تھیں ۱۸۵۰ء بشکار لازمانہ منیا جانا اے۔ اس دور کی پونچھ فی تاریخ پنج
 آپ راجی نے دور نے طور وریا دکتیا جانا ہے۔ اس دور پنج پونچھ اُپر کسے
 خاص راجے نی حکومت نہ آسی۔ کیاں جے ۱۸۱۹ء پنج سکھ فوج نے جرنیل
 گلاب سنگھ مہاراجہ رنجیت سنگھ نے حکم اُپر ساگو گجر قوم نی حکومت ختم کری
 چھوڑی ہو راتھوں راجے میر باز کی پکڑی تہ لاہور ہنی گئے تہ اس علاقے کی
 راجہ تہان سنگھ نے حوالے کردی دتا۔ راجہ تہان سنگھ آپے تہ اتھے نہ آیا ور
 اپنے وزیر دلباغ رائے کی اتھے حکومت کرن واسطے تعینات کیتا۔

دلباغ رائے وی اتھے نیہہ سی رہنا تہ اکثر اوہ لاہور رہنا پسند کرنا سی۔
 لاہور خالصہ سرکاری نی اُس ویلے راجدھانی سی۔ اسراں ۱۸۵۰ء تکر اتھے
 کوئی وی حکومت قائم نہ ہوئی سکی سی ہور نکلے نکلے مقامی راجے دینہیاں
 دوپہری آہنڈ گماہنڈ نے گراں اُپر حملے کری اُنہاں کی لٹی لہا سی تہ اپنا گزارہ
 کرنے سن۔

اسے زمانے پنج مرزا مولود بیگ جیہڑا جہانگیر پادشاہ نے دور پنج کشمیر آیا

سی پونچھ نے گراں دیگوار آئی بسیا تہ اُس نی اولاد بچوں شمس خان ملد یال ہو یا۔ اس آپ راجی نے دور پنچ شمس خان ملد یال پونچھ اُپر اپنی پکڑ ڈا ہڈی کری تے اتھے حکومت قائم کیتی۔ پونچھ شہر تہ آہنڈ گمانڈ نے علاقیاں اُپر اُس نا قبضہ ہوئی گیا۔ اس طراں اُس نارعب تہ دبدبہ باقی سرداراں اُپر وی سی۔

جدوں مہاراجہ رنجیت سنگھ ڈٹھا جے شمس خان کول اپنی فوج، قلعے تہ دُپریاں وی ہین تہ انہاں شمس خان ملد یال واخ اک صلح نامہ پے ہیجیا کہ اوہ دلباغ سنگھ نال رلی تے پونچھ اُپر حکومت کرن۔ شمس خان خوشی خوشی ایہہ صلح نامہ قبول کری ہندا جے اس پنچ بے عزتی نی کوئی گل نا اسی۔ شمس خان ملد یال سد لاہور دربار پنچجی تہ صلح نامے کی قبول کرنے نا اقرار کیتا۔ مہاراجہ وی خوشی نا اظہار کیتا تہ شمس خان نی عزت افزائی کری موڑی پے ہیجیا۔

اسراں شمس خان تہ دلباغ رائے نی سانجھی حکومت قائم ہوئی۔ شمس خان نا پہلاں ہی اثر و رسوخ لوکاں اُپر قائم آسا اس واسطے عوام اُسے کی اپنا اصلی راجہ سمجھنے سن۔ ایہہ صورت حال تکی تہ دلباغ رائے حسد نی اگ پنچ سرن لگا تہ اُس لاہور دربار پنچ اُس نے خلاف سازشاں کرنیاں شروع کیتیاں۔ ادھر جموں ناراجہ گلاب سنگھ کی وی شمس خان نا اقتدار کھٹکناں سی پہلاں ہی اوہ لاہور دربار نے فیصلے تھیں خوش نیہہ سی۔ اسراں گلاب سنگھ اک سازش کی

انجام دیتا تہ مہاراجہ گلاب سنگھ اگے چُغلی کھاہدی جے شمس ملد یال لاہور دربار
 نے خلاف بغاوت کری دتی ہے۔ مہاراجہ رنجیت سنگھ پر چول کیتے باہج ای
 گلاب سنگھ کی حکم دیتا جے اوہ فوراً اس بغاوت کی کچلے۔ گلاب سنگھ وی اسے گل
 کی اڈیکنا سی تہ چھٹ اُس اک بڑا لشکر تیار کیتا تہ اپنے ولی عہد میاں اودھم
 سنگھ کی پونچھ اُپر حملہ کرنے واسطے پھیا۔ میاں گجھاں ہور جرنیلاں کی نال رکھی
 تہ پونچھ اُپر حملہ کری قلعہ منگ اُپر قبضہ کری کھدا۔ شمس ملد یال اس حالت
 تھیں باخبر ہوئی لاہور دربار پنج اپنی وفاداری نی درخاس پئی مگر اُس اُپر کوئی
 شنوائی نہ ہوئی تہ شمس ملد یال پونچھوں غیب ہوئی گیا ہور اعلانیہ طور بغاوت نا
 چھنڈ اچکيا تہ خالصہ ہور ڈوگرہ فوج کولوں کئی قلعے مڑکھسی ہندے تہ اسراں
 اودھم سنگھ نامشن ناکام ہوئی گیا۔ جد ایہہ خبر جموں پئی تہ گلاب سنگھ فراک بڑا
 لشکر ہنی حملہ آور ہويا۔ شمس ملد یال تہ ڈوگرہ فوج نا پہلا ٹاکرا سُدھناں نے
 مشہور قلعے منگ پنج ہويا۔ سُدھن بڑی دلیری نال مقابلے پنج لتھے مگر گلاب
 سنگھ نے بڑے لشکر اگے کوئی چارہ نہ چلیا تہ اک اک کری سارے سُدھن
 شہید ہوئی گئے تہ شمس خان نے دو خاص مددگار سردار علی خان تہ سبز علی خان
 پکڑے گئے۔ راجے اُنہاں نییاں کھلاں لواہی تہ انہاں پنج پھو پھری بوٹیاں

ناٹنگائی چھوڑیا تاں جے ہور لوک عبرت پکڑن تہ آئندہ بغاوت نہ کرن۔ فر
گلاب سنگھ شہر در رُخ کیتا تہ تباہی بربادی مچا نا قتل و غارت کرنا ہو یا اگے بدھیا۔
ڈوگرہ فوج ملد یا لاں نیاں بستیاں بطور خاص تباہ کیاں تہ پونچھ شہر اُپروی
قابض ہوئی گیا ور شمس خان ملد یا ل ہتھ نہ آیا۔ گلاب سنگھ ترے مہینے پونچھ
رہیا تہ اخیر اُس گراں گراں ٹھنڈ ورہ پھرایا کہ شمس خان کی زندہ یا مردہ پکڑی
آننے والے کی بڑا انعام دتا جاسی۔

جاسوساں خبر دتی کہ اوہ سدھرون نے راجے شہر یا رخان کول چھپایا
ناہے۔ گلاب سنگھ اُس کی حکم دتا کہ شمس ملد یا ل کی حاضر کیتا جائے ورنہ
سدھرون کی وی برباد کیتا جاسی گا۔ اس تہمکی تھیں ڈری نالے لالچ پنچ اکبر
خان تہ محمد خان تیڑ و شمس خان کی رُٹی پنچ زہر ملائی کھلایا۔ فر اُس سرکپی
نیزے اُپرٹنگی گلاب سنگھ کی پھیا۔ اسراں پونچھ نے اک غیرت مند نڈرتہ
بہادر سپتر نا خاتمہ ہوئی گیا۔ اس واقعہ نی یاد پنچ میراثیاں اک بار لکھی جیہڑی
اج تکر راجوری پونچھ پنچ گائی جانی ہے۔ ایہہ بار پونچھ نی تاریخ نا اک اہم
باب ہے۔

1۔ اوہکھے لفظاں نامطلب:

- جیالے : بے خوف، اُن ڈر بہادر
 نڈر : جنہاں کی ڈرنہ لگنا ہووے
 ذہانت : دماغ، قابلیت
 جوہدے : بانکے بہادر، جند و جانی والے
 آپ راجی : کوئی باضابطہ حکومت نہ ہونا، کسے ناوی راج نہ ہونا
 صلح نامہ : اک قسم نی چٹھی جس نیچ صلح کرن ناپیغام ہووے
 جرنیل : فوج ناسب تھیں بڑا عہدے دار

2۔ مندرجہ ذیل سوالاں نے جواب دیو:

- (۱) شمس خان ملد یال گتھے نارہن والاسی؟
- (۲) ۱۸۱۹ء تکر پونچھ نیچ کس نی حکومت سی؟
- (۳) میر باز کی پکڑی کدھر کھڑیا گیا؟
- (۴) دلباغ رائے کون آسا؟
- (۵) شمس خان ملد یال نے خلاف سازش کس کیتی؟
- (۶) شمس خان ملد یال کی رُٹی نیچ زہر لائی کس کھلایا؟

3۔ خالی جگہاں کو مناسب لفظاں نال پھرو:

- (۱) شمس ملد یال نازمانہ ۱۸۱۹ء تھیں نابشکار لازمانہ منیا جانا ہے۔
- (۲) اس دورنچ پونچھ اُپر کسے خاص نی حکومت نیہہ سی۔
- (۳) کی پکڑی تہ لاہور ہنی گئے۔
- (۴) راجہ تھیان سنگھ آپے تہ اتھے نہ آیا وراپنے وزیر کی اتھے حکومت کرن واسطے پئے جیا۔
- (۵) شمس ملد یال تہ ڈوگرہ فوج نا پہلا ٹاکرا سدھناں نے مشہور بنج ہو یا۔
- (۶) جاسوساں خبر دتی کہ اوہ نے راجہ کو چھپانا ہے۔
- (۷) اس واقعے نی یاد بنج میراثیاں اک لکھی۔

4۔ تھلے دتے نے لفظاں نی مدد نال جملے بناؤ:

بہادری داستان آپ راجی حکومت آہنڈ گماہنڈ سازش عبرت
مثلاً:

زندہ دلی پونچھ نے لوکاں نی زندہ دلی اک مثال ہے۔

5۔ صحیح جملے اگے (✓) نا نشان تہ غلط اگے (x) نا نشان لاؤ:

- (۱) تاریخ نے اندر انہاں لوکاں نی بہادری نیاں داستاناں
☐ موجود ہین۔
- (۲) شمس ملدیاں کی اپنے وطن نال کوئی محبت نیہہ سی۔
☐
- (۳) اس دور کی آپ راجی نے طور وریا دکیا جانا ہے۔
☐
- (۴) راجہ تہان سنگھ آپے اتھے نہ آیا۔
☐
- (۵) مہاراجے وی خوشی نا اظہار کیتا تہ شمس نی عزت افزائی کری
☐ موڑی پھیرجیا۔

